

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Осолинських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в пасажі Гаве-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Позір!!

Просимо прочитати червоні числа на пошто-
вій адресі! Поясненє на початку «Новинок».

Змаганє правительства до поправи краєвих фінансів.

(Δ) Значний зріст видатків на краєві потреби (будову краєвих доріг, шпиталі, школи ітд.) а в часті також невідповідна господарка довели до того, що фінансовий стан коронних країв останніми десятиліттями значно погіршив ся і що вельми зросли недобори в краєвих бюджетах. Отсей лихий стан краєвих фінансів приневодив правительство заняти ся сею справою, а недавно, як ми вже звіщали, відбула ся анкета краєвих маршалків, скликана правительством до Відня. На сій анкеті міністер скарбу др. Білінський предложив два начерки законів, з котрих оден обнимає управильне переказуваня з державних засобів квоти до краєвих фондів з обниженєм виміру реальних податків, а другий відносить ся до краєвих предлог і веденя та контролі краєвої господарки.

Перший закон тут згадавий постановляє, що краєвим фондам будуть дані засоби з державних фондів в рр. 1910—1919, котрі в р. 1910 будуть виносяли 105 мільонів, а відтак що рік будуть збільшувати ся о 2 мільони, так що в 1919 р. дійдуть до 123 мільонів. Сі засоби будуть виплачувані з кінцем кожного чвертьроча. Такі засоби дістануть лише ті краї, в котрих в роках 1910—1919 не будуть побирані додатки краєві від пива і горячих напиків, в котрих буде проголошене звільненє особисто-доходоого податку від кр. додатків а на останку, в котрих буде близше краєвим законодавством управильнена краєва господарка а особливо обезпечене покриванє видатків правильними доходами.

Се не доторкує ся шинкових належностей в Галичині і Буковині, щоби засоби признавані для країв були зависимі від того, що від горячих напиків не побирає ся кр. додатків. Се услівє буде що до пива в Галичині вважати ся тоді вже виконаним, наколи краєвий податок від пива не зовсім буде знесений, але від 1. січня 1909 у висоті 4 К від гектолітра буде побираний, або буде заступлений підвишенєм шинкової належності від пива не більше як 4 К. Соймові ухвали що до тих условин мають бути переведені найпізнійше до 31. грудня 1909. В краях, в котрих ті условини будуть сповнені, буде ґрунтовий податок обнижений о 15%, отже о 19.3% означеного чистого доходу крім того обнижить ся податкова стопа домового податку з виїмкою пяти-процентоного податку від вільних і від заребкового податку домів о 12.5% дотеперішнього виміру. Походачі з 1909 року доходи, з прямих особових податків не будуть ужиті способом означеним в законі, але остануть в державнім скарбі. На місце квоти, яка припала би краєвим фондам на

основі закона з 8 липця 1909 рік, буде краям за сей рік з державних фондів переказана квота 30 мільонів корон.

Другий закон в горі згаданий постановляє, як має бути ведена краєва господарка, як має бути уложений бюджет краєвий і що повинно містити ся в кр. бюджетах. В §. 3 предлоги вимагає ся, щоби в бюджеті звичайні видатки не були висше преліміновані, як се може бути покритє прелімінованими звичайними доходами. Виїмка може лише бути зроблена в надзвичайних народо-господарских обстанинах і наколи не треба побоювати ся загрози краєвої господарки. При підвишеню звичайних видатків треба також подбати про підвишенє звичайних доходів. Наколи не узгляднено тих засад, тоді може послідувати автоматичне підвишенє ухвалених прямих додатків податкових в такім вимірі, який впливає з рівномірного розкладу недобору між правильними видатками а правильними доходами на всі обовязані до додатків прями податки. Виїмка може бути зроблена на основі окремої ухвали соймової з цісарскою санкцією. Для контролі краєвої господарки має бути установлена контрольна комісія для краєвих фінансів. Сі обовязки означені в начерку закона.

Отвертий лист до Вп. Папа Лосла г-ра К. Шрильовского.

Високоповажаний Пана Меценасе-После!
Знакоме Вам село Іспас в Коломийщині, знакоме вже хотяби тому, що се місце замешканя Вашого щирого Товариша і звісного пропагатора радикалізму, Павла Лаврука.

Заким Ви зачали ту свою роботу, порозпарцельовували люди за почином іспаского пороха бл. п. о. В. Балицкого межв себе цілий обшар двірський, на місці коршем станули крести, на дворищі побудовано дім громадский і читальню, заведено тверезість, люди зачали горнутись до просьвіти.

Зачалась однак Ваша робота.

Сьвященникови, що рад був віддати за нарід житє, бризнули ученики з Вашої школи обидою: „колясь Поляк — їди на Мазури“. Коли єму така дяка підкосила житє, поставлено єму на сьвяченім місці такий радикальний памятник, що навіть дикуни мають для него сховок як вже не инде, то все такої бодай поза хатою...

Добра проповіданого радикальною наукою не видно, не видно також здійсненя бодай одної з тих безчисленних обіцанок, щосьте ними так щедро в Ваших передпосольских бесідах на всі боки сипали. Видно однак таке: Дня 26. с. м. убивають в Іспасі 18-літнього легіня Гриця Стовиюка. В початках цвітня засуджують в Коломїї на півтора року тяжкої в'язниці за порубанє безборонної дівчини Дмитра Бойкова, а засудять ще за розбійничий напад серед білої днини. Перед несповна трома роками застрілено Василя Сторожука. Ніяка майже неділя не обійдєть ту без тяжшої або лекшої не то вже бійки, але справдішної різанини-стрілянини. Не говорю вже о крадежах, вломах, розпусті, кривоприсягах та безнастанних процесах о леда марницю. Ви, Вп. Пана Докторе, знаєте о тім яко адвокат дуже добре і не заперечите мабуть висказу одного

коломийского судовика, що само одно село Іспас дав коломийскому судови майже тільки до роботи, що решта сіл в повіті разом.

Осьміляюсь, Пана Докторе, просити о поясненє, хто відповість перед Богом і народом за таке моральне одичінє? Сьвященик може, або, як Ви кажете, ппї? Таже він робить, що лиш має сили, аби було якось инакше, але що з того! Ваші помічники научили вже той нарід давно попам не вірити. Школа — просьвіта? От такий Никола Каливняк, що просьвічав ся радикальною наукою від самого єї заведеня в селі, просьвітив ся межв вами так дуже, що в кінці остогидло єму безнастаннє юджєне, утяв поли від всіх „славних“ киринь і забіг, щоб лише як дальше від радикалізму утечи, в обійми — Качковского...

Не вірять попам, але не вірять вже і вам. Одно, що з цілої тої науки приймилось — се то, що „всьо вільно“. Вільно завзятому „козакови“ піячити, лайдачити, стрілятись, вільно робити всьо після власної уподоби... Але скажіть самі, що станєть з тим бідним, так тяжко обманеним новітною наукою народом, наколи в него вірою стане бук*), а моралею брехня?

„Отъ плодовъ ихъ познаете ихъ“, сказав Той, що в маяченю декого не був Богом, лише звичайнєм собі чоловіком, але признаєть мабуть саміж, що як з цілої радикальної роботи вийде лише тільки хісна, як єго намножилось в Іспасі, то чи не погана була і сама робота?...

о. Евг. Данилович.

Іспас, 27. IV. 1909.

Державна рада.

На засіданю з 28. с. м. з нагоди внесених законів що до зміни деяких постанов про податок від горівки, і підвишеня податку від пива та нового управильненя передачі державних фондів до краєвих і знижки реальних вимірів, забрав голос мін. скарбу Білінський і зазначив, що за те, що правительство тепер робить, прийняло ся опо по добрій розвазі. Міністер перечив тому, мов би поправа краєвих фінансів була тільки приводом до переведеня великого фискального плану та, буцім то правительство позискані приходи хоче обернути на видатки заграничної політики. На заграничну політику богато не треба, всего 12 мільонів в рік. В бюджеті виносить річний приріст приходів 100 мільонів а розходів 165 мільонів корон, так, що властиво недобір і тепер є звичайний.

З уваги на постійний недобір треба би поробити якісь ошадности. Держава має свої звичайні недобори, але они перестануть бути звичайними, коли до них і краї прилучать свої звичайні недобори. З двох звичайних повстане оден великий незвичайний недобір. Краєві недобори виносять разом 41 мільонів корон. Щож тут порадити? Податки треба побільшити, але треба також узгляднати і перетяженє найбільш верстов населєня. Се можна би осягнути підвишенєм безпосередних податків, коли би притім менше обтяжено біднійші веретви.

*) От і редакция „Гром. Голосу“, що допомагає ся чесною, поважною боротьби, не знає иншого аргументу, як „хлоский параграф“ — і се має бути культурність! (гл. в ч. 15. і 16. статью „Вовк у селянській масці!“ — Ред.).

Система прогресивного податкового податку щойно почала ся вживати і податники не хотять подавати фактичної висоти приходів. Говорять, що треба побільшити мастковий податок, а деж ёго вже причіпати, коли там все оподатковане? Так само годі підвищити і податки від тантим, бо і так вже акційні товариства обложени 11% податком; впрочім сего державі за мало.

За кілька тижнів предложу — говорив міністер — закон в справі прогресивного спадкового податку (Оплески). Але сей податок також не багато поможе державі, бо звільнить ся від него дрібні спадщини і поробить ся деякі пільги. Прихід побільшить ся ледви на 10 до 11 мільонів.

Остають ще тільки споживні податки. Попередній міністер хотів підвищити податок тільки від горівки, але сего за мало було би на саму тільки поправу краєвих фінансів і не обтяжувало би всіх країв однаково, бо в однім проть горівку, а в інших пиво. Тому треба подумати і про пиво. Тепер держава матиме більші приходи і дасть щось на поправу краєвих фінансів. Половину частини грошей призначених для країв, розділить ся між них після числа населеня, четвертину після споживаня пива, а четвертину після споживаня горівки, (з сего послідного і Галичині щось припаде).

Після того ключа кождий край дістане таку суму, на яку собі заслужив. А передача суми краєви буде зависима передовсім від того, чи і на дальше особисто-доходовий податок буде свободний від додатків.

Зокрема пиво є нерационально оподатковане, бо поодинокі краї побирають від него краєвий додаток в неоднакових висотах. Міністер протеттує проти заміту, наче би наслідком підвищення податку від пива, оно зараз мало подорожить о цілу квоту підвищення; як краї дістануть якісь квоти за випиване сего напитку на поправу своїх фінансів, то тоді знизять они краєві споживні додатки. Нам ходить іно о те, щоби взяти податок з такого великого витвору як пиво для держави, бо на ділі він їй належить ся. Се робимо ми не для користи, а для фінансово-політичних інтересів, а нині остання нагода, бо всі краєві закони про податок від пива траять в кінцем грудня с. р. обовязуючу силу.

Краї дістануть від держави разом 106 мільонів корон, а крім того ще по 2 мільони що року і то через 9 літ. Отже з пива і з горівки держава мало що дістане, всего 22 до 23 мільони. Тож, коли з надвишки, яка вивозить 64 мільони, дає ся краям 41 мільон, а державі тільки останок 23 мільони, то нема що говорити, що держава побільшує фіскус.

Дальше зазначив бесідник, що треба задержати боніфікацію горалень. У вторичній пролозі означено сю боніфікацію на 4 К, але що Мадяри додали ще корону, то і ми її додамо. Дотеперішну постанову, що рілньничих горалень не вільно будувати на добрій землі, змінено о стілько, що ся справа є вже в руках міністерства рілньництва і скарбу. Гораленью можна побудувати і на добрій землі, коли ходить о інтереси рілньництва. Держава заробить всего на пиві 23 мільони, а на прогресивнім податку від спадщини 11 мільонів (внесене в справі сего податку буде поставлене за кілька тижнів), а крім того заробить ще на підвищенню залізничих тариф. Се послідне підвищення є зовсім оправдане. Міністер є за удержавленем залізниць, але тільки тоді, як они приносять державі зиск, бо инакше навіть само населене виступило би проти удержавленя.

Що до краєвих фінансів, то правительство домагає ся, щоби краї краєвими законами управильнили свою краєву господарку. Ми всі автономісти любимо свій край, але треба признати, що фінансова господарка країв виглядає лихо, бюджетоване є перестаріле, сойма ухвалюють собі часто звичайні видатки, на котрі нема звичайного приходу і ухвалюють надзвичайні видатки, що переходять рами бюджету, а краєвий виділ не може сему зарадити. Все те повинно бути управильнене, а правительство предложить краям звирцевий закон. Дальше заповів бесідник цілковите внесенє т. зв. шинкарских оплат, в 1901. року, бо кошти стяганя сего податку занадто великі.

Пос. Гурскі: Можна знести податок від битя худоби.

Др. Білінський: Я вже і про се думав. Сей податок вносить 13,360.000 К, але знесенє его може вийти не в користь споживників, тільки різників.

Пос. Гурскі: Се треба зробити яко послідовність нових договорів.

Др. Білінський: Я готов се зробити, але зараз прийдуть сойма і громади і скажуть, що не мають основи до додатків.

Начерку закона в справі податків від будинків не предложив я тепер, бо не знаю, чи що з того буде. Я хотів би, щоби зменшено податки не лише від маленьких хаток, але і від більших, бо в деяких краях не будують таких малих хаток, а зниженє сего податку повинно вийти на користь всім краям.

Що до домово-чиншового податку, то не міг я дізнати ся, яке становище заняла в сій справі податкова комісія. Дехто вважає сей начерк дуже добрим, а інші знова відкидають его а limine. При домово-клясовім податку знизка вносила би доразу яких 8 мільонів, а при домово-чиншовім знизку переведено би поступено аж до 1924. р. і она має дійти від 1³/₄ міль до 26 міль корон. Про се годять ся поговорити. При сім податку є 2 інтересанти: властители і льокатори, оба невдоволені, а домово-клясовий податок є у нас найвищий в цілій Европі. Жалують ся на него і властители і льокатори і мають до того основу. Годі знов знести сей податок, бо не знаємо, чи чинші подешевіють, а в таким случаю зискали би не льокатори, тільки властители. А мають обі сторони бути невдоволені, то вже краще нічого не робити. Коли би знизено домово-клясовий та чиншовий податок, то що нам прийде з горівки і з пива? І що лишить на поправу фінансів краєвих? Нам не остав би ані сотик!

Вже сего року годі удержати рівновагу бюджету, а до того прийде ще видаток на управильненє платні жандармерії, на можливі копшти заведеня 2-річної військової служби та закона про суспільну обезпеку. На сі видатки правительство приневолене шукати ще нових податків.

Опісля зазначив бесідник, що хоче запровадити таку нову зміну, щоби не будовано університетів і інших будинків державою ануїтетів. Вкінці відкликє ся міністер до палати, щоби приступила зараз до першого читаня законів і відіслала їх до комісії. Треба їх скоро полагодити, щоби і сойма ухвалили відповідні закони. З настрою палати надіє ся бесідник, що она прийме сі закони (Оплески).

По промові міністра Білінського повідомив пос. др. Евг. Левицкий, що він бере назад першу частину свого наглого внесеня т. є. в справі внесеня міністерства галицького, так що его внесенє заключає тепер тільки домаганє, щоби замість міністра для Галичини було двох міністрів — оден руский і оден польский.

П. Странскі (всенімець), заявив, що Русини в Галичині ведуть дуже важку боротьбу. Потім бесідник говорив про відносини Німців у Галичині, котрих віддано на поталу Полякам.

П. Реннер (соціаліст) заявив, що соціалні демократи будуть голосувати за нагlostию внесеня.

П. Герман (коло польске) полемізував з промовама пп. Левицкого, Олесницького і Странського.

П. Штарк (независимий соціаліст) назвав інституцію міністрів-земляків злишною.

П. Шіліггер заявив, що славянський союз противить ся внесенню.

Після промови п. Гайна розправу замкнено.

Генеральний бесідник „за“ Гібеш (чеський соціал.) заявив, що домаганє Русинів на заступство в кабінеті оправдане; соц. демократи будуть голосувати за нагlostию.

По сім послідували фактичні спростованя.

Пос. Габель заявив, що в Галичині є ще третій нарід — Жида, для котрих домагає ся бесідник референта в міністерстві для Галичини.

Пос. др. Окуневский дивує ся, що з польскої сторони почув твердження, буцім то міністри для Галичини репрезентували все в раді Корони обі народности. Бесідник пригадує, що міністер Земляковский назвав у своїх споминах ки-

Аверсперга і бар. Претіса своїми ворогами в міністерстві тому, що вважає їх ворогами Поляків, а приятелями Русинів, проти них мусів Земляковский — як пише в споминах — все виступати як противник. Також Земляковский винен сему, що на Угорщині Русини стогнуть в мадлярській неволі. Він писав про одні чеські збори в Празі отсе: „Галицька депутація стрінула у Відни Чехів, котрі повинні кождого Поляка проймавати все відразою й ображенем“. А коли Чехи укладали зїзд всіх Славян, що мешкають в Австрії, то Земляковский додав до сего провекту в своїх споминах таку замітку: „Хто вірять чеській політиці, мусить бути так само як Чехи — клеветником або дурнем“. (Грімкі оклики обуреня між Чехами. Русини кличуть: Слухайте!) Коли такі річи випише у своїх споминах міністер, то се дуже трудно назвати безсторонностю супроти інших народів. (Грімкі оплески).

П. Евг. Левицкий в кінцевім виводі звертає ся проти вчерашних слів президента міністрів. Те, що інституція міністрів-земляків вжила ся, ще не причина до її абереженя на все. Як президент міністрів каже, що міністер для Галичини не є представником односторонних національних інтересів, то чому сей уряд віддають усе Полякам? П. Гломбінський покликав ся на ціс. розпорядок в 1871 р., на яким має озновуватись інституція міністра для Галичини. Однак в тім розпорядку сказано тільки: „Іменує Вас моїм міністром“. (Сьміх серед Русинів). Сеж не може бути правною підставою для галицького міністерства. П. Гломбінський сказав також, що не знає про право vet-a галицького міністра. Проти сего бесідник наводить допись краківського Счас-у з 1871 р., в котрій сказано, що ні одна галицька справа, публична або приватна, не може бути полагоджена без згоди міністерства для Галичини. (Слухайте!)

Дальше бесідник полемізує з увагою п. Германа, наче би галицькі міністри виступали в інтересі економічного й культурного піднесеня Галичини. Цілком противно вказує факт, що ще нині три чверти загалу населеня є неграмотні, що Галичина не має жадного промислу, а хліборобство остає на дуже низькій ступні. Міністри Галичини давали знак життя лише тоді, коли ходило о те, щоби не допустити до заложеня якоїсь рускої середньої школи. З виводів п. Странського треба би догадуватись, що Німці будуть голосувати за наглим внесенем; тимчасом голосують они з польским колом, показуючи сим, що готові підтримати систему, яку тепер репрезентує галицький міністер земляк. Коли п. Странскі докоряє Русинам, що все еднають ся з соціалними демократами, то бесідник відповідає на те, що Русини в борбі о свої слушні домаганя доси найшли поміч лише у соціалних демократів. Русини в останних часах прокинули ся до нового життя; відносини в краю цілком змінили ся і з сим числити ся повинні і парламент і рішаючі в Австрії чинники.

Маємо — говорить бесідник — силу до бою. За нами стоять три мільони галицьких Русинів. Ми є частиною великого народа, котрий числить 30 мільонів. Тому народови треба допомогти осягнути его права, що впрочім лежить в спільнім інтересі держави. Політичне змаганє між Росією й Австрією о розширенє сфери впливів ще не добігло до краю; прецінь не відомо, чи небавом знов не буде треба відкликати ся до всіх народів сеї держави.

Бесідник заявляє при кінці, що першу частину свого внесеня зчеркнув, щоби таким робом відобрати польскому колу можливість викруту, що інституцію міністра Галичини утворено для цілого краю.

Тепер приступлено до голосованя над нагlostию руского внесеня, в яким его відкинено. За нагlostию голосували: Русини, соціалні-демократи і москвофіли й сивісти.

По сім перейшла палата до дневного порядку себто до розправи над зміною деяких постанов промислової новелі. По виводах референта розправу перервано і назначено засіданє слідуєче на нині.

Підчас розправи в бюджетовій комісії над виданем державних білетів заявив міністер скарбу Білінський, що вправді зроблено видатки на війскові цілі без ухвали парламенту, але ухвалене тих видатків належить до делега-

цій; пізніше внесе правительство предлоги що до покриття тих видатків. Позаяк не було ухвали парламенту, треба було покрити видатки касовими запасами. Гроші, одержані позичкою, обернено лише на ті цілі, на які були призначені. Міністер був би ніколи не згодився на иншу транзакцію. В відповіді п. Мапталці заявив Білінський, що участь т. зв. групи Ротшильда в інтересах держави не є зовсім нічим новим. Ця група від многих літ розширилася наслідком вступлення поштової шадниці і банків. Міністер буде рішучо обставати на будуче, щоби всі банки у Відні і на провінції брали участь в державних інтересах. Се мусить стати ся для сполуризования ренти, що причаплять ся до запевненя ліпшого курсу.

П. Вітик поставив слідуєче внесенє: Після думки бюджетової комісії могло поступованє правительства при виданю державних білетів викликати оправдані обави що до сего, чи конституційні права парламенту є бережені. Комісія признає однак, що та кредитова операція відбула ся серед примусових обставин, які слідували як з грози небезпеки війни так з нового парламентарного положеня — як рівнож лежала в інтересі державних фінансів. Комісія приймає до відома заяву правительства і надіє ся, що правительство заховає на будуче конституційну дорогу при затяганю нових позичок. П. Гломбінський зазначив, що при таких нагодах належить шанувати права парламенту, але з другої сторони узгляднити примусове положенє правительства.

П. Крамарж підвіє, що правительство затягнуло безправно позичку і видало державні білети. Міністер Білінський заявив, що після єго правних зоглядів закон про виданє ренти заключає уповаженє до затягненя довгу на ту рентову позичку, отже вибір форми позички не противить ся уповаженю правительства до затягненя рентової позички а про речинець єї затягненя нема нічого сказано в законі. При давніших позичках наступовано так само.

П. Куранда поставив внесенє на признанє правительству indemnitas за довершенє виданя державних білетів а засторогою, що правительство поступило проти основних законів а п. Штайнвендер, щоби постарало ся о конституційне потвердженє виданя державних білетів Міністер Білінський зазначив, що indemnitas не потрібна, однак він не противить ся дотичному візваню палати послів.

По дальшій розправі замкнено засіданє.

Огляд часописий.

(Другий лист з України в білоруськім тижневнику „Наша Ніва“).

Відома вже нашій суспільности білоруська „Наша Ніва“ подає в 15 ч. другий лист з України п. з. „Клопоты о національній школі“, котрий тут наводимо перекладом.

„Між 7. а 15 червця сего року має відбути ся в Петербурзі перший всеросійський зїзд мійських учителій. Назначена вже програма зїзду. Окрім заводових питань буде на зїзді обговорювати ся також питанє про се, який найкориснійший зразок мійської школи, а так само про відносини до початкових шкіл сільських.

Білорусь певно пішла на сей зїзд своїх представників, мійських учителів, котрі будуть говорити про потреби мійських і початкових шкіл в нашім краю перед учительством усеї Росії. Говорячи про шкільні справи, білоруські учителі повинні звернути особливу бачність на місцеві національно-кравві условини, на справу ународовленя школи на Білоруси, як сільської, так і мійської.

Справа ународовленя білоруської народної школи вельми мало відома серед російського громадянства і учительства і для ширеня сеї ідеї зроблено на жаль так само вельми мало, хоч була все можливість се зробити; конечно тре-

ба як найбільше взяти ся за сю справу, не відкладаючи її в довгий ящик, треба зараз почати прилагоджувати ся до зїзду, щоби не прийти сюди з порожніми руками, щоби мати всі матеріяли про нашу школу і єї потреби.

Обговорюючи всякі шкільні справи на зїзді білоруські мійські учителі повинні задати питанє про білоруську мійську і сільську школу на місцевій народній основі і ні в яким разі не віддїляти справи ународовленя школи від загальної реформи мійських шкіл.

В справі про ународовленє школи треба нам пильно повчити ся у наших сусідів Українців, в котрих уже давно йде широка робота про ународовленє школи. Але найбільш зросла та робота в останних роках. Учасники всяких шкіл а навіть простий сільський люді український просьбами, петиціями, поданнями і вякими иншими способами давно вже домагають ся своєї народної школи. Можна мати надію, що горячі бажаня і щира, пильна, дружна робота Українців скінчить ся щасливо.

Поки ще час, мійські і сільські учителі з усяких закутків Білоруси повинні обробити всякі питаня, що доторкують ся мійських і сільських шкіл на Білоруси. Відтак єї питаня в формі реферату треба подати на всеросійськїм зїзді учителів, де сей реферат повинен бути основно обговорений.

Не гаючи марно часу, приступім до спільної роботи, щоби всеросійський зїзд не заскочив нас несподівано, зовсім непраготованих. Нехай всі, кому лежить на серці справа відродіння білоруського народу, хто вийшов з того народу і працює для него, пишучи свої думки про народну школу чи в „Нашій Ніві“ чи новій учительській часописи „Білоруській Учитель“, що почав виходити в Петербурзі і так хоч трохи зберемо потрібні матеріяли.

Город Глухів, Черниг. губ.

Янук Журба.

Як з сего бачимо, побратимці наші Білорусини пильно заходять ся околє відродіння свого народу на всіх царьнах.

Політичний огляд.

Заграниця.

Молодший брат бувшого султана Абдуль-Гаміда Магомет-Решад, що вступив на престол яко Магомет V. уродив ся 1844 р. має отже 65 літ (Абдуль-Гамід має 67 літ). Він відзначив ся ще за житя батька високою інтелігенцією, образованием і змаганем до реформ. Наслідком переслідовань зі сторони свого брата був він все дуже пригноблений та жив майже в убожестві. Заховав одначе велику доброту серця, яка малює ся на єго лиці. Турецкі часописи витаючи єго, зовуть єго першим конституційним султаном. Також в дипломатичних кругах вельми доволені з усуненя давного султана і обіцюють сої з сего в будучині добрі наслідки. За 40 днів відбуде ся церемонія припоясаня новому султанови меча в мечеті Еюб, що відповідає нашій коронації.

Попередній султан Абдуль-Гамід відїхав вже з Царгорода до Солуня, де визначено єму місце сталого побуту. На дворці явив ся він в цивільній одежі в товаристві кн. Абдур-Раїна і наймолодшого сина та 11 гарних молодих жінок, убраних по європейски. Крім сего товаришало єму 2 євнухів і 6 слугачих. Абдуль-Гамід був блідий зі зворушеня. Ніхто єго не поздоровляв, доперва на поздоровленє з єго сторони приложенем руки до феза відповіли в сей спосіб офіцири.

Так скінчило ся володінє сего султана. Не радо розстав ся він з ним, бо, як кажуть, жертвував навіть ціле своє приватне майно, на річ держави, згоджував ся вже на всякі реформи, щоби лише полишити єго на престолі. Одначе се не помогло. Молодотурки переконали ся, що під сим султаном годі буде, щоби Туреччина

дальше розвивала ся успішно. Рівні, які в останніх днях відбували ся в Азії малій, мали бути ділом Абдуль-Гаміда і се було рішачим для постанови народних зборів. Очевидно молодотурки були певні сего, що ніяка з держав не запротестує проти сего і так стало ся. А між тим в Азії малій гуляють ще музулмани та мордують Вірменів. Розуміє ся, що се не вийде в користь Туреччині, бо годі, щоби держави гляділи спокійно на се, як музулмани тисячами мордують невинних християн.

Просимо вігкובити передплату.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Івана; римо-кат.: Филипа. — В неділю: руско-кат.: Іоана В.; римо-кат.: Жигмонта.

— Червоні числа виписані на поштових опоясках виїшнього „Руслана“ є важкі як для П. Т. передплатників, так і для П. Т. післяплатників. Впов. передплатники дізнають ся в них, до якого часу сягає заплатачана ними передплата (після нового стилю), а Впов. післяплатники побачать, з яким довгом залягають по день 14. н. ст. мая 1909. Деякі залеглости вирости вже в десятки корон і спитаємо, чи се має називати ся „передплата“? Хто замовить часопись і єї не зверт той обовязує ся за ню платити і повинен платити з гори. Нас коштує готівкою: папір, друкарня, марки, хата, сьвітло, обслуга і т. д., тому на будуче не можемо послати часописи на кредит. Просимо проте всіх наших довжників добровільно і безпроборочно вирівнати залеглу передплату.

— На памятник Т. Шевченкови у Києві. При новомосковській повітовій земській управі зорганізовано окремиї комітет для збираня жертв на памятник Шевченкови і сей комітет уже назбирав 537 карб. 88 коп. Гроші вже перелано до полтавської губ. управи разом з повідомленєм, що за представника від новомосковского комітету в центральний Шевченковий комітет вибрано члена управи Н. Комарова. — Миргородська повітова земська управа уже розповсюдила силу листків — біографії Т. Шевченка і тепер попросила ще полтавську губ. управу надіслати 5 тисяч сих біографій. Увесь прибуток з продажі йде на фонд на збудованє памятника Шевченкови у Києві.

— Папський тайний консистор відбув ся вчєра при участі всіх у Римі перебуваючих кардиналів. Предметом парад була справа канонізації Клементія Марії Гофбавера. Потім Папа оповістив іменованє около 100 нових єпископів. Перед консистором присутні тоді в Римі нові єпископи зложили присягу в Сикстинській каплиці.

— Осторогу перед мантіями присилає нам до помішеня о. Конст. Єрми, єромонах. Ч. св. Теодора Студити в Скниллові, який повернув з квести на церкву Рожд. Христового в Вифлеємі. До збираня на ту ціль датків треба мати окреме порученє від Експ. Митрополита або від Пропаганди віри.

— Протести проти вилученя Холмщини Намірене вилученє Холмщини з Польського королівства Поляки уважають за новий поділ Польщі і сьильно тим затривожили ся. Проти вилученя підносять ся зі всіх польських кругів протести. Коло польське у Відні має що до тої справи відбути окреме засіданє. По селах західної Галичини уряджують ся протестуючі віча. Такі віча відбули ся і в кількох мазурских кольоніях від Львовом. Міска рада Львова також ухвалєла на вчєрашнім засіданю протест проти вилученя Холмщини. Польська суспільність чує, що по вилученю Холмщини не так легко буде ширити там польонізацію між Русинами.

— Голод в Чернигівщині. Останні роки через недороди селяни в Чернигівщині стали прямо таки голодувати. Бачучи се, місцеве губ. земство і взялось організувати з допомогою повітових земств продаж ім хліба по зниженій ціні. Але ще торік губ. земство побачило, що се як і загальні всякі „добродійства“, не осягає своєї мети. Далеко красше було би організувати громадські роботи, де б бідні люди мали певний заробіток. Та й торішня постанова губ. земского зібраня в сій справі не осягнула мети. Останнє чергове зібранє губ. земства, знов обмірковуючи питанє про запомогу людности, потерпівшій від недороду, між иншим, постановило постарати ся у міністерства внутрішних справ, щоби призначено потрібні капітали на організацію громадских ро-

Поручає ся склад церковних парамежтів у Львові, ул. Руска ч. 8.

ВОЛОДИМИРА УСЦЕНЬСКОГО (давнійше Спожарський і Усценський)

Цінники на жаданє даром і franco.

біт. Але ог сими днями прийшла з міністерства відповідь, що нема, мовляв, на се окремого кредиту.

— **З Кубані.** На зїзді учителів, членів тов-а взаїмної помочи теперішних і колишних учителів лабінського виділу, що відбув ся в Армавірі, між иншим, був реферат П. Капельгородского про Т. Шевченка і его твори та про запомогу на памятник у Києві. Реферат пройшов якось мляво і не викликав ніяких дебат. При балютиривці питання про запомогу більшість висловила ся за асигнованем 50 карб., які й будуть післані полтавській губ. управі.

— **Дрібні вісти.** Резервісти, що повернули з Босни, жалують ся загалом на біль зубів, а деяким всі зуби повипадали підчас побуту в Босні — 14 мільюнова позичка м. Львова дістала цісарську санкцію. З сеї позички будуть покриті видатки на розширене газівні, на будову шкіл, торгової галі, на бруковане улиць, на будову каналів ітд. — В Самборі помер Антін Волянський, емер. директор суду, в 57. р. життя.

Оповідісти.

— **До руских родин.** Головним жерелом доходу товариств „Руска Захоронка“ і „Вакаційна Осела“ у Львові бували все на весні вечерниці та рави, получені з танцями і товарискими забавами. Сего року порішив дня 26. с. м. Комітет, упрощений через оба товариства, що послідні події у Львові і взагалі наше положення народне не настроює поки-що до таких забав і тому пораджево обом товариствам, щоби відкликали ся иншою дорогою до нашого загалу. Уважаючи сей погляд Комітету за погляд руского загалу, порішили оба товариства замість устроювання забав і танців вислати від 1. мая с. р. курсора з лістою до тих місцевих руских родин, яких знаємо адреси, щоби зводили зложити добровільні жертви на оба товариства, та тим уможливили «Захоронці» заплачене льокалю, а «Оселі» висилку 50 свірт на кілька неділя на село. Ціль і велика донесість обох товариств є найліпшою для них рекламою. Дятого оба товариства висловлюють надію, що П. Т. Родимці вднесуть ся до них так жичливо і ласкаво як минувшими літами. Замісцевих Добродіів і тих місцевих, яких курсор наш не застане, просимо уклінно о ласкаві жертви на руки одной з підписаних. — За „Руску Захоронку“ у Львові: *В. Коцовска*, ул. Калеча 3. За „Вакаційну Оселю“: *О. Бачинська*, ул. Театинська 7.

— **З Перемишля.** Загальні збори членів Товариства взаїмної помочи дяків перемиської єпархії відбудуть ся в Перемишлі дня 25. мая (вторник перед Зеленими святами) з отсим порядком дневним: о 8. год. поминальне Богослуженє за померших членів Тов-а; о год. 9. отворене зборів (в школі дяківського Інститута): а) вибір предсідателя і секретарів на час зборів, б) звіт уступаючого виділу, в) зміна статутів, г) внесеня членів.

— **З залізниць.** Почавши від 1. мая до кінця вересня с. р. будуть видавати особові каси на стациях Хирів, Дрогобич, Лавочне, Львів, Лупків, Нове Загірє, Перемишль, Стрий, Тернопіль і бю ро мійске ц. к. залізниць державних у Львові в пасажи Гавсмана подібно як попередних літ знижені сезонні білети абонаментові, важні на пляхах ц. к. залізниць державних з виїмкою головних шляхів Підволочиска Краків і Львів-Іцкани і залізниць льокальних. Згадані білети є уложені в групи, поділені на поодинокі сіти залізничі з важностю 15- або 30-дневного. Білети абонаментові на сезон від 1. мая до 30. вересня видає ся по отсих цінах: з важностю на 15 днів коштує I класа 66 К, II, кл. 46 К, а III, кл. 20 К. З важностю 30-дневною коштує I. класа 98 К, II, кл. 66 К а III, кл. 40 К. Близші поясненя подають афіши, заміщені в вестибулах стацийних.

Посмертні оповістки.

— **О. Антін Левицкий**, радник еп. консисторії, парох Нижнева, упокоїв ся по довгій і тяжкій недузі дня 28. цвітня у Львові в домі свого сина адв. д-ра Костя Левицкого, в 78. р. життя. Моці перевезено нині залізницею до Нижнева, де завтрішної суботи о 3. год. по пол. відбудуть ся похорони їх в родинній гробниці. В. с. п!

Наука, штука і література.

— Свангеліє українскою мовою в Росіі після перепишки друкує ся уже знов далі; пильнує сього друку так само архирей Парфеній, якого недавно перевели з Поділя в Тулу. Тепер уже кінчить ся друк свангелія св. Луки, після чого від-

разу розпочне ся друкуватись останне свангеліє св. Івана.

— **Проф. М. Петров** готує до друку нове виданє своєї історії української літератури XVIII віку, доповнивши її нарисом укр. літератури XVII в., а також новознайденими зразками українського письменства XVIII в. Перше виданє книги вийшло в Києві у 1880 році.

— **Новий твір Цицерона.** В однім з творів французского ученого XV віка, Антова де ля Сале, віднайдено виїмки твору Цицерона, який називав ся „De virtutibus“ (про чесноти). Виїмки є в французьким перекладі Повело ся уложити з них майже повні чотири розділи твору, що говорив про чотири головні чесноти Римлян.

Телеграми

в дня 30. цвітня.

Відень. Цісар поїде 4. мая до Будапешту, а 10. мая поверне до Відня, щоби привітати нїм. цісаря Вільгельма, який того дня загостить до Відня.

Царгород. Народні збори на довірочнім засіданю ухвалили, щоби новий султан зложив ще раз присягу на конституцію перед народними зборами.

Кольонія. Köln. Ztg доносить, що б. султан видав був приказ, урядити в цілій Туреччині різню християн і Европейців, щоби привезли європейські держави до інтервенції. Тим чином думав султан удержати ся на престолі.

Царгород. Новий султан дістав від многих володарів телеграми з желанями.

Париж. Echo de Paris доносить з Царгорода, що нове правительство буде зложене з самих молодих людей. Тека грецкого міністра має бути знесена, що викликало невдоволенє поміж Греками.

☆☆☆☆

Colosseum

в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма від 16. до 30. цвітня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє.
В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Церковні річи
КРАСНІ І ДЕШЕВІ ПРОДАГ
„ДОСТАВА“

основана руским духовенством — в Станиславові при ул. Смольки ч. 1, а у Львові при ул. Рускій ч. 20 (в каменіці „Дністра“).

Там дістане ся різні фелони, чапї, хрести, ліхтарі, свичники, таці патериці, кивоти, плащениці, образи (церковні і до комнат), цвїти і всякі другі прибори. Також приймають чапї до позолоченя і ризи до направи.

Уділ виносить 10 К (вписове 1 К), — за гроші вложені на щадничу книжку платять 6%.

29 (11—?)

Др. К. Левагдовский
Львів, пл. Талица 7. (наг Централь. каваркею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туют і паперців з першої галицько-русской фабрики Евгена Білїнського в Збаражї.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогического, а 5% на сироти і вдови по сьвячениках.

Держім ся покликую:

Сей до свого!

Дяка з красним голосом, молодо, з добрим сьвідочтвами потребує сейчас парохія Корнич коло Коломиї; услія дуже добрі, зголошуватись лично. 41 (3—3)

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знярядів господарских, від шкід огневих під корисними услівями, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безирвоволочно по жарі, уділяє обезпеченням членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865.540.—; инші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Касцеларії Товариства, Львів, ул. Руска ч. 20

Розклад залізничних поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломні	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:40
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
„Бродів“	7:01	—	2:00	5:15	10:12
„Курович“	—	—	12:54	—	8:34
„Винник“	7:51	—	12:54	3:44	8:34
Зі Львова відходять до					
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	8:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломні	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35
Янова	6:58	9:15	1:35	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:02	2:31	8:08	11:32
„Бродів“	6:35	11:02	2:31	8:08	—
„Курович“	—	8:53	—	4:41	—
„Винник“	5:47	8:53	2:01	4:41	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділі означені †.